

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

Мінагрополітики

вул. Хрещатик, 24, м. Київ, 01001
тел. 226-25-39, факс 278-76-02
web: www.minagro.gov.ua
код ЄДРПОУ 37471967
e-mail: info@minagro.gov.ua

**MINISTRY
OF AGRARIAN POLICY AND
FOOD OF UKRAINE**

Minagropolicy

24, Khreshchatyk str., Kyiv 01001
tel. +380-44/226-25-39
fax +380-44/278-76-02
web: www.minagro.gov.ua
e-mail: info@minagro.gov.ua

26.03.2018 № 34-60-7/9836

На № _____ від _____

**Державна регуляторна служба
України**

*Про погодження проекту наказу
Мінагрополітики*

Міністерство аграрної політики та продовольства України надсилає на погодження проект наказу “Про затвердження Інструкції з профілактики та ліквідації аспергільозу птиці” (далі – проект наказу).

Просимо погодити проект наказу у найкоротший термін.

- Додатки:
1. Проект наказу на 11 арк.
 2. Пояснювальна записка на 3 арк.
 3. Копія повідомлення про оприлюднення на 1 арк.
 4. Аналіз регуляторного впливу на 19 арк.

**Директор Департаменту аграрної політики
та сільського господарства**

Володимир ТОПЧІЙ

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

Мінагрополітики

вул. Хрещатик, 24, м. Київ, 01001

тел. 226-25-39, факс 278-76-02

web: www.minagro.gov.ua

код ЄДРПОУ 37471967

e-mail: info@minagro.gov.ua

**MINISTRY
OF AGRARIAN POLICY AND
FOOD OF UKRAINE**

Minagropolicy

24, Khreshchatyk str., Kyiv 01001

tel. +380-44/226-25-39

fax +380-44/278-76-02

web: www.minagro.gov.ua

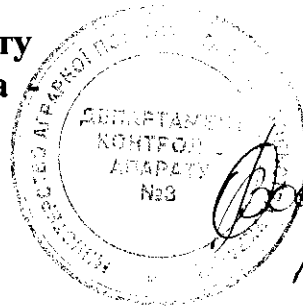
e-mail: info@minagro.gov.ua

26 березня 2018 року

ДОВІДКА

У зв'язку з відпусткою Міністра аграрної політики та продовольства України Тараса Вікторовича Кутового (погодження Кабінету Міністрів України від 08.12.2017 № 48488/2/1-17) та відповідно до розподілу повноважень між Міністром, першим заступником та заступниками Міністра, затвердженого наказом Мінагрополітики від 20 листопада 2017 року № 615, виконання обов'язків Міністра покладено на першого заступника Міністра Мартинюка Максима Петровича.

**Заступник директора Департаменту
забезпечення роботи Міністерства
начальник відділу організаційного
забезпечення Міністерства**

О. Войтович

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

Н А К А З

Київ

№ _____

Про затвердження Інструкції з
профілактики та ліквідації
аспергільозу птиці

Відповідно до статті 7 підпункту 15 пункту 8 Закону України “Про ветеринарну медицину”, підпункту 9 пункту 4 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 року № 1119.

НАКАЗУЮ:

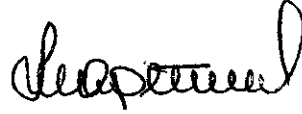
1. Затвердити Інструкцію з профілактики та ліквідації аспергільозу птиці, що додається.

2. Департаменту аграрної політики та сільського господарства забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Перший заступник Міністра

М. Мартинюк

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України**

від _____ № _____

ІНСТРУКЦІЯ

з профілактики та ліквідації аспергільозу птиці

I. Загальні положення

1. Ця Інструкція встановлює порядок проведення профілактичних заходів спеціалістами ветеринарної медицини щодо недопущення захворювання птиці на аспергільоз, порядок проведення ветеринарно-санітарних заходів у випадках спалаху хвороби у птахогосподарствах різних форм власності, порядок внутрішньогосподарського використання або подальшої реалізації одержаних яєць, м'яса та м'ясопродуктів від забою птиці та іншої продукції птахівництва при виявленні аспергільозу і є обов'язковою для виконання у птахогосподарствах, незалежно від форм власності, фізичними особами –

підприємцями, спеціалістами ветеринарної медицини, які здійснюють діяльність у сфері птахівництва.

2. Аспергільоз (*Aspergillo*sis), пневмомікоз, брудерне запалення легень, пліснявий мікоз – це захворювання, яке викликається пліснявими грибами роду *Aspergillus*.

У птахів хвороба характеризується ураженням органів дихання та серозних оболонок інших органів, а саме – печінки, кишечника, селезінки, нирок, центральної нервової системи та повітряних порожнин трубчастих кісток.

Найбільше етіологічне значення мають види *A. flavus*, *A. parasiticus* (афлатоксикоз, ціклотіазоно́вий токсикоз), *A. fumigatus* (аспергіллотоксикоз), *A. ochraceus* (охратоксикоз) і *A. clavatus* (аспергіллоклаватустоксикоз), які продукують різні афлатоксини.

Основні гриби роду *Aspergillus* – продуценти мікотоксинів: *Aspergillus flavus* – афлатоксин А, В1, В2, G1, G2, Р та інші; *A. parasiticus* – афлатоксин В1, В2, М1, М2; *A. ochraceus* – охратоксин А.

До найбільш вивчених мікотоксинів відносяться афлатоксини, що виробляються грибом *Aspergillus flavus*. Вони виділені в кристалічному вигляді, з'ясовані їх структура та механізм дії (афлатоксини викликають циротичні зміни печінки, володіють нефротоксичними і канцерогенними властивостями).

3. Аспергільоз набув розповсюдження серед домашньої, декоративної та дикої птиці. Хворіють аспергільозом кури, індики, качки, гуси, голуби та інші птахи.

4. Найбільш чутливий до хвороби молодняк, особливо індичата та курчата, хвороба яких перебігає гостро, часто набуває форми ензоотій, супроводжується значним відходом до 45–90%.

У дорослої птиці, у тому числі водоплавної та болотної, аспергільоз перебігає у хронічній формі з незначним відходом.

Аспергільоз має велике значення в ситуаціях обмежених просторів, де свою роль можуть грати стресові фактори або наявність підстилки чи зерна, ураженого грибами.

5. Хвороби птахів, спричинені аспергілами, умовно поділяються на чотири групи:

мікози (аспергільози) – інфекційні хвороби, що виникають у птиці шляхом первинного інфікування різних органів та тканин аспергілами, або в результаті вторинної інфекції ослабленого організму птахів (туберкульоз, гістоплазмоз) чи після лікування протигрибковими антибіотиками;

мікотоксикози (аспергілотоксикози) – неінфекційні захворювання, що виникають внаслідок вживання кормів, уражених токсичними грибами, які продукують та накопичують у кормових субстратах мікотоксини;

мікозомікотоксикози (аспергіломікозомікотоксикози) – хвороби, спричинені патогенними токсичними штамми грибів *A. fumigatus*, *A. flavus*;

алергічні захворювання, що виникають внаслідок інгаляції спорами або внаслідок інших контактів з грибами, які проявляються у вигляді кон'юнктивітів, порушення роботи дихання, ураження центральної нервової системи.

6. Збудники хвороби належать до вищих недосконалих грибів класу *Deuteromycetes* роду *Aspergillus* групи головчастих цвілій. Основними збудниками аспергільозу є: *Aspergillus fumigatus* Fres, *Aspergillus flavus* Link, *Aspergillus niger*, *Aspergillus nidulans*. Це – аеробні мікроорганізми тобто оксифіонти – організми, які можуть існувати тільки при наявності вільного молекулярного кисню. Однак є повідомлення про те, що *Aspergillus fumigatus* може розвиватися і в анаеробних умовах.

Але в патологічний процес можуть бути залучені й інші мікроорганізми (*A. terreus*, *A. glaucus*, *A. nidulans*, *A. niger*, *A. amstelodami*, *A. nigreskes*).

Спори *A. fumigatus* гладкі, без кольору, а ближче до везикул світло-зелені. Їх довжина складає до 300 мкм, а діаметр 5–8 мкм.

Спори *Asp. flavus* мають довжину 100 мкм і діаметр 10–65 мкм, без кольору, мають жорстку структуру і товсті стінки.

У місцях локалізації (слизова оболонка гортані, трахеї, бронхи, а також легені та повітроносні мішки) спори гриба проростають і викликають запальну реакцію частіше у вигляді вузликів (аспергільом) і місцевої клітинної інфільтрації з наявністю гігантських клітин та ексудативних явищ. У центрі вузлика можна виявити колонію гриба, що складається з розгалуженого міцелію. Крім того, спори гриба (рідше міцелій) можуть лімфогематогенним шляхом розноситися по всьому організму, осідати й розвиватися у тканинах і органах. В організмі гриби при сприятливих умовах посилюють свої патогенні властивості, виділяють протеолітичні ферменти й ендотоксини з гемолітичними і токсичними властивостями.

Гриби розвиваються на вологих стінах приміщень, годівницях, кормах, підстилці, посліді. Не виключена можливість проростання міцелію гриба в зерні, що зумовлює його зараженість. При складуванні вологих кормів, соломи можливе їх зігрівання, що сприяє розвитку та розмноженню грибів, після їх висихання пил повністю складається зі спор грибів. При вдиханні спор відбувається інфікування організму, що спричинює захворювання.

7. Спори аспергил досить стійкі до дії фізичних та хімічних чинників. Кип'ятіння інактивує спори гриба протягом 5–10 хвилин. З хімічних речовин на *Asp. fumigatus* діють хлорне вапно, формалін, фенол, хлорамін, їдкий натр, але у високих концентраціях та тривалій експозиції.

8. Для дезінфекції необхідно використовувати 10% розчин формаліну, 5% розчин лізолу або 3% розчин карболової кислоти, 10% розчин йоду однохлористого та ін. Культура гриба, вирощена на злаках, знезаражується 3% розчином їдкого натру протягом двох годин, 3% розчином карболової кислоти – за одну годину і 5% формаліном – за 10 хвилин.

9. Культивування *Aspergillus fumigatus* здійснюють на агарі Чапека. При цьому утворюються колонії, що розростаються і виглядають рівними або шорсткуватими, з розвиненим повітряним міцелієм, який надає їм повстятий вигляд білого кольору, а потім зеленого, чорний колір властивий зрілим культурам, які перебувають у стадії плодоносіння. Якщо подивитися на звороті на вирості колонії, то вони виглядають безбарвними або жовтуватого-коричневого кольору. В препаратах, виготовлених з вирощеної культури, можна побачити гладкі короткі зеленого кольору конідієносці, повітряні гіфи септировані і без перегородок. Стерігми мають одноярусний склад, конідії темно-зеленого кольору, шипуваті або кулястої форми. Щодо *Aspergillus flavus* і *Aspergillus niger*, то вони на агарі Чапека формують колонії, що широко розлітаються, з рясним плодоносінням. Колір колоній залежить від маси конідій, що розвиваються на конідієносцях. У препаратах із культури можна виявити за допомогою мікроскопії безбарвний або світлий септирований міцелій.

10. Джерелом інфекції є хвора птиця, заражені спорами гриба корма (пшениця, жито, ячмінь, овес, рис, кукурудза, сорго) і підстилка. Зараження відбувається переважно через органи дихання або травний канал, а також через яйця, які обсіменені спорами грибів. Причинними факторами є антисанітарні умови утримання, скупченість, неповноцінна годівля, часте застосування антибіотиків, захворювання різної етіології.

11. Аспергільоз виникає як наслідок використання недоброякісних кормів та підстилки (солома), що уражені грибом *Aspergillus*. Спалахи аспергільозу відмічають і при заспореності інкубаторів. Це відбувається у разі порушення зоогігієнічних умов утримання батьківських стад, коли інкубаційні яйця можуть уражатися грибами в гніздах, спричиняючи загибель ембріонів та зараження молодняка в інкубаторах. При цьому збудник аспергільозу проникає через пори шкаралупи та уражає ембріони. Аспергільоз уражає в основному молодняк, захворюваність при цьому досягає 80%, а при несприятливих умовах хворіють і дорослі птахи до 50% випадків.

12. Інкубаційний період триває 3–10 днів.

Характерні симптоми хвороби: кашель, кон'юктивіти, судоми та діарея. Із дзьоба та носових отворів може витікати серозна або піниста рідина. Дихання прискорене, затруднене, супроводжується хрипами, дзьоб відкритий, для полегшення дихання птиця витягує шию. Хвора птиця стає пригніченою, млявою, сонливою та малорухомою. При ураженні повітроносних мішків видих супроводжується характерними хрипами і свистом, відмічаються симптоми ускладненого дихання.

У індичат та курчат характерними ознаками можуть бути явища менінгоенцефаліту.

У гусенят спостерігають млявість, затруднене дихання, прогресуюче схуднення; птиця кладе голову на підлогу, лежить не рухаючись та згодом гине.

При спалаху аспергільозу в 2–4-денних гусенят можуть бути виділення з носових отворів із домішкою сірих пластівців, іноді з кров'ю.

При дії афлатоксинів птиця частково відмовляється від корму, оскільки відмічаються некротичні ураження ротової порожнини, кінчика язика. Птиця втрачає вагу, знижується її продуктивність. При дії

охратоксинів відмічають поліурію, що призводить до появи великої кількості вологого посліду, некроз кінчика гребня.

При афлотоксикозі знижується репродуктивна здатність птиці, а саме погіршується якість сперми, зменшуються розміри яйця, маса і частка жовтка у яйці. Метаболіти афлатоксину можуть переходити в яйце, при цьому погіршується заплідненість, виводимість і життєздатність молодняка. Забруднення мікотоксинами корму племінних курей порушує імунний стан виведених курчат.

Наявність афлатоксину у кормах для птиці, особливо у високих концентраціях, знижує показники як клітинного, так і гуморального імунітету.

У курей батьківського стада, уражених охратоксином, відмічається зниження живої маси, продуктивності та маси яєць. Крім того, охратоксин може призвести до зменшення розміру яйця, його якості у цілому, погіршення міцності шкаралупи з характерними жовтими плямами на шкаралупі і високий відсоток яєць з кров'яними включеннями.

Трупне залякання достатньо виражене, трупи виснажені. Носові отвори склеєні, при натисканні з них виділяється сірувата слизова маса.

При ураженні верхніх дихальних шляхів знаходять ексудат жовтуватого або сіруватого кольору з домішками білуватих плівок, що закупорюють відповідні відділи дихального апарату. Слизові оболонки гіперемійовані.

При ураженні легень знаходять характерні аспергільозні вузлики розміром від ледь помітних до горошини білуватого, сіруватого або жовтуватого кольору м'якої, еластичної або хрящової консистенції; на розрізі вони гомогенно-казеозні.

При гострому перебігу аспергільозу спостерігається локальна або дифузна пневмонія без утворення вузликів, легенева тканина гепатизована.

При хронічному перебігу центр вузлика розм'якшується, іноді вузлики зливаються в більш обширні конгломерати, на розрізі яких видно казеозні маси. В інших випадках спостерігається інкапсуляція та вапнування.

При ураженні черевних чи грудних повітроносних мішків на їх оболонці знаходять дископодібні або пластинчаті нашарування товщиною 2–5 мм. Звертають на себе увагу гудзиково-колоподібні, концентричні, з плоскою або випуклою бляшкою в центрі колонії, іноді вкриті пухнастим нальотом (спороносні колонії). Колонії складаються з фібрину, клітинних елементів та міцелію гриба. Подібні осередки можна спостерігати на серозних оболонках грудної та черевної порожнин, а також на серозній оболонці кишечника. Інколи в черевній порожнині з'являється значна кількість червонуватої мутної рідини.

Спостерігають зміни в шлунково-кишковому тракті від незначної гіперемії до геморагічного запального процесу; особливо чітко ці явища виражені в дванадцятипалій кишці. У печінці відмічають застійні явища.

13. Охратоксин вражає проксимальні каналці, в результаті чого нирки стають блідими і збільшені в розмірах, спостерігається накопичення уратів у суглобах і черевній порожнині. Охратоксин, як і афлатоксин, викликає жирову дистрофію печінки і призводить до смерті птиці у зв'язку з нирковою недостатністю. Афлатоксин викликає некротичні ураження ротової порожнини, виразки шлунково-кишкового тракту.

II. Діагностика захворювання птиці на аспергільоз

1. Діагноз встановлюють на підставі клінічних ознак, епізоотичних даних, патологоанатомічних змін та результатів мікологічного дослідження.

Вирішальне значення в постановці діагнозу відіграє лабораторна діагностика, яка включає в себе виявлення збудника в матеріалі методом світлової мікроскопії, виділення чистої культури посівом на живильні

середовища (агар Чапека, Сабуро, кров'яний, мозковий, кукурудзяний агари, МПА – рН 5,5–6,5 та ідентифікацію збудника за культурально-морфологічними і живильними властивостями.

2. Для діагностики аспергільозу до лабораторії направляють свіжі трупи птиці, накладення, вузлики, шматочки уражених органів, мокротиння, яйця. Одночасно надсилають проби корму, підстилки, відходів інкубації, при необхідності – змиви зі стін та обладнання інкубаторію.

3. Для підтвердження патогенності виділених культур аспергіл застосовують біопробу на лабораторних тваринах (кролики, морські свинки, білі миші), яким вводять внутрішньовенно суспензію спор грибів, що викликає розвиток генералізованого процесу з типовим ураженням органів дихання, нирок, серця. На розтині у цих органах виявляють безліч дрібних вузликів з інтенсивним розвитком гриба. З метою диференціації виключають туберкульоз, пулороз, респіраторний мікоплазмоз, інфекційний бронхіт, а також диференціюють за допомогою мікологічних досліджень аспергільоз від мікозів, викликаних іншими цвілевими грибами. При дослідженні крові на присутність афлатоксину виявляють підвищений вміст сечовини і аміноазоту.

4. Для діагностики аспергільозу застосовують реакції імуноелектрофорезу, ІФА, РІФ, РП і РЗК. Позитивно зарекомендували себе також алергічні проби. Можна визначати вміст афлатоксину в кормі, що викликає підозру. Для цього середній зразок корму екстрагують органічними розчинниками, після грубого очищення екстракту його випарюють і піддають хроматографічному аналізу. Вміст токсину в зразку визначається шляхом порівняння кількості токсину, виділеного із зразка, з кількістю токсину в стандартному розчині.

Токсичність корму визначають, згодуюючи його курчатам, качкам, голубам та іншим тваринам, тобто ставлять біопробу.

III. Профілактика захворювання птиці на аспергільоз

1. Для профілактики захворювання птиці аспергільозом у птахогосподарствах незалежно від форм власності необхідно виконувати комплекс заходів, передбачених Ветеринарно-санітарними правилами для птахівницьких господарств і вимогами до їх проектування (далі – Ветеринарно-санітарні правила).

2. Керівники і спеціалісти птахогосподарств (власники або утримувачі птиці) організують захист господарства (об'єкта з утримання птиці) від занесення даної інфекції та її розповсюдження у господарстві та за його межами.

Для цього забезпечується:

годування птиці доброякісними, повноцінними кормами за раціонами, що відповідають її вікові і продуктивності;

недопущення використання для годівлі небезпечних в епізоотичному плані, токсичних, недоброякісних кормів (цвілі, почорнілі, затхлі);

використання кормів, що пройшли термічну обробку (грануляцію);

проведення просушки зерна під час збирання;

санітарний контроль якості кормів, що поступає в господарство;

належне зберігання кормів та кормових добавок, запобігаючи їх ураженню грибами різних видів з роду *Aspergillus*;

дотримання міжциклових профілактичних перерв з метою проведення механічного чищення та дезінфекції пташників, інкубаторію, складських приміщень, інвентарю, обладнання, тари, транспортних засобів;

санітарний контроль якості підстилки, що поступає в господарство;
проведення дезінфекції інкубаційних яєць;
санітарний контроль пакувального матеріалу і тари для яєць;
санітарний контроль в приміщеннях пташників та виробничої зони;
недопущення накопичення посліду та інших залишків, розростання чагарників та бур'янів;

у приміщеннях, де утримується птиця, зволоження підлоги водою на початку і в другій половині робочого дня, а один раз в 7–10 днів дезрозчином;

недопущення підмітання підлоги без попереднього зволоження;

систематичне омивання або орошування внутрішніх доріг господарства, стін пташників, особливо зі сторони вентиляторів, майданчиків, прилягаючих до пташників, газонів, дерев шляхом розпилення води за допомогою поливальної машини;

заходи щодо ліквідації шкідників.

3. Корма, що надходять в господарство, повинні відповідати вимогам ДСТУ 4120-2002 “Комбікорма повнораціонні для сільськогосподарської птиці. Технічні умови.”

4. Проводяться перевірки кормів у виробничій лабораторії господарства (при наявності), а також один раз на місяць – у державній акредитованій лабораторії ветеринарної медицини.

5. Проводиться відбирання середніх проб від кожної партії комбікорму, що надходить, зернофуражу і зберігання їх у запечатаному вигляді при температурі не вище 12⁰ С протягом 1–1,5 місяці, а по закінченні зазначеного терміну проби кормів, що не викликали захворювання птиці, утилізуються.

6. Ємності для зберігання розташовуються під покрівлею і розміщуються так, щоб уникнути утворення конденсату води на їх стінках.

У місцях, де після дощу застоюється вода, необхідно робити дренажний стік.

7. Кормові матеріали та комбікорми необхідно зберігати в закритих упаковках або контейнерах.

Упаковки чи контейнери мають бути закриті таким чином, щоб при відкритті вони пошкоджувались та не могли бути повторно використані.

8. При звільненні ємності або приміщення (сховища), вони повинні бути ретельно очищені і продезінфеговані.

9. Для запобігання мікотоксинам слід використовувати в комбікормах речовини, що зв'язують токсини (токсиноблокатори). Ці речовини є високоактивними мінеральними абсорбентами (наприклад, силіконові порошки), які вводяться в корм і здатні абсорбувати (вбирати в себе) бактеріальні або грибові токсини з травного тракту і виділятися з організму з послідом. Рекомендується вводити токсиноблокатори протягом усього періоду вирощування або яйцекладки.

10. При утриманні птиці на глибокій підстилці використовують тільки сухий підстилковий матеріал, який зберігають у закритих приміщеннях.

Як підстилковий матеріал використовують сфагновий торф, суміш тирси і солом'яної різки, тирси із соняшниковим лушпинням, дерев'яну стружку, тирсу, штучне покриття та ін.

Категорично забороняється використовувати цвілу, мерзлу, сиру і не перевірену лабораторією підстилку.

Підстилку вкладають на попередньо очищену і продезінфіковану підлогу. Спочатку її посипають шаром вапна-пушонки з розрахунку 0,5 кг на

1 м², після чого настиляють підстилковий матеріал шаром 10–15 см для молодняка і 15–20 см для дорослої птиці. Верхній шар підстилки регулярно рихлять і за потреби додають свіжу.

При зміні кожної партії птиці глибоку підстилку видаляють з подальшою утилізацією одним із надійних способів, що забезпечує зниження до мінімуму ризиків поширення інфекційних хвороб, та проводять ретельне механічне очищення, дезінфекцію, дезінсекцію і дератизацію.

11. Для отримання якісного добового молодняка проводять профілактику мікотоксикозів батьківських стад птиці.

12. В особистих селянських господарствах проводяться заходи згідно з Ветеринарно-санітарними вимогами утримання птиці в особистих селянських господарствах (далі – Ветеринарно-санітарні вимоги).

13. Державний ветеринарно-санітарний нагляд і контроль щодо дотримання ветеринарно-санітарних вимог, правил, технічних регламентів та інших нормативно-правових актів, птахогосподарствами незалежно від форм власності здійснюється відповідно до вимог встановленого законодавства.

IV. Заходи при виявленні захворювання птиці на аспергільоз

1. У випадку захворювання або підозри на захворювання птиці на аспергільоз власник та/або спеціалісти ветеринарної медицини, які обслуговують дане господарство, зобов'язані негайно в усній формі повідомити про це територіальний орган Держпродспоживслужби і до прибуття спеціалістів компетентного органу з питань ветеринарної медицини району (міста) у господарстві вжити заходів щодо ізоляції вказаної вище птиці від здорової птиці птахогосподарства та інших епізоотично зв'язаних із ним птахогосподарств. Негайно провести заміну корму та підстилки.

2. У разі підтвердження діагнозу захворювання птиці на аспергільоз проводиться епізоотологічне розслідування з метою визначення походження та виникнення хвороби. При виникненні захворювання у зв'язку з годівлею недоброякісними кормами відбирають проби від кожної партії комбікормів, зернофуражу та інших кормів у порядку, передбаченому стандартами, і направляють у державну акредитовану лабораторію ветеринарної медицини або Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

3. Пташник (відділення, ферма, господарство), де зареєстровано захворювання птиці на аспергільоз, оголошується в установленому порядку неблагополучним. Для встановлення джерела збудника і його локалізації вводяться карантинні обмеження, що:

1) забороняють:

переміщення птиці (крім відправлення птиці на забій), інвентарю, кормів між пташниками (відділеннями) у межах господарства;

вивезення інкубаційних яєць і птиці в інші господарства для інкубації та комплектації стада;

2) дозволяють:

ввезення у господарство інкубаційних яєць і добового молодняка птиці з господарств, благополучних щодо інфекційних хвороб птиці, за умови інкубації яєць в окремому інкубаторії після його санації (окремо від яєць даного господарства) та ізольованого вирощування отриманого молодняка;

інкубацію яєць, одержаних від птиці благополучних пташників, при умові їх використання для відтворення стада в межах даного господарства;

вивезення із благополучних пташників птиці на м'ясопереробні підприємства, хвору птицю забивають на санітарній бойні, а при її відсутності – на загальній лінії, з подальшою ретельною механічною очисткою та дезінфекцією або в окремі санітарні дні.

4. Ветеринарно-санітарну оцінку продуктів забою птиці проводять відповідно до Правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів (далі – Правила).

5. З метою прискорення ліквідації захворювання допускається забій усієї птиці неблагополучного пташника (відділення, ферми, птахогосподарства), не чекаючи закінчення терміну експлуатації, за розпорядженням керівника територіального органу Держпродспоживслужби району та за згодою керівника (власника) птахогосподарства.

6. Покращують зоогігієнічні умови утримання і годівлі птиці, звертаючи увагу на забезпечення птиці вітамінами, в т. ч. групи “А”, “С”, “Е”.

7. Корми, підозрювані у зараженні спорами грибів, виключаються з раціону до отримання результатів лабораторних досліджень. Якщо причиною захворювання є запліснявілі корми або підстилка, вони вилучаються і знищуються.

8. Корми, уражені грибами, знищують. Інвентар промивають 5% розчином формальдегіду або 2% розчином їдкого натрію.

9. З лікувальною метою застосовуються йодисті препарати, протигрибкові антибіотики згідно з настановами (інструкціями) щодо їх застосування, які зареєстровані на території України.

10. В інкубаторіях відходи інкубації знищуються (спалюються). Проводиться дезінфекція приміщень інкубаторію та інкубаційних шаф фунгіцидними препаратами згідно з настановами (інструкціями) щодо їх застосування.

11. У неблагополучному господарстві робиться технологічна перерва та проводиться санація інкубаторію (механічне чищення та миття інкубаторіїв із подальшою дезінфекцією).

12. Приміщення пташників, в яких зареєстровано аспергільоз, підлягає обов'язковій обробці, яка включає:

повне звільнення приміщення від птиці;

зрошення повітря та підлоги приміщень деззасобами фунгіцидної дії з метою попередження підняття пилу та спор *A. fumigatus* у повітря;

видалення посліду, залишків пуху, пера, кормів, механічну очистку та миття стін, стелі, підлоги, обладнання, інвентарю гарячою водою 70–80⁰ С;

проведення дезінфекції препаратами, які зареєстровані в Україні і мають фунгіцидну дію згідно з настановами (інструкціями) щодо їх застосування;

вапнування стін, стелі;

промивання після дезінфекції напувалок, годівниць, протирання обладнання;

миття та додаткову дезінфекцію підлоги;

проведення заключної дезінфекції з лабораторним контролем якості проведення.

13. Дезінфекція інкубаційних яєць проводиться тричі парами формальдегіду або іншими дезінфекційними засобами, які зареєстровані в Україні, згідно з настановами щодо їх застосування. Перший раз якнайшвидше після знесення в дезкамері пташника, другий раз перед закладкою в інкубаційну шафу та третій раз після перенесення у вивідні шафи.

14. У період карантинних обмежень повітря в інкубаторії щоденно дезінфікують протягом 5–6 днів підряд з перервою в 1–2 дні. Для дезінфекції

інкубаторію використовують дезінфікуючі препарати фунгіцидної дії згідно з настановами (інструкціями) щодо їх застосування, які зареєстровані в Україні.

15. Проводиться санація аерозольним методом дихальних шляхів молодняка птиці після виводу з одночасною дезінфекцією повітря приміщень високодисперсним 50% розчином йодтриетиленгліколю з розрахунку 1,3 мл³ протягом 5 хв з подальшою експозицією 15 хв. Санацію дозволяється проводити також іншими препаратами фунгіцидної дії згідно з настановами (інструкціями) щодо їх застосування, які зареєстровані в Україні.

На час аерозольних обробок ящики з добовим молодняком птиці розміщують у шаховому порядку.

16. При дезінфекції тари, транспортних засобів, спецодягу, спецвзуття застосовують режими дезінфекції як при спорових формах збудників та дерматомікозах.

Дезінфекція проводиться відповідно до вимог Інструкції з проведення санітарної обробки – дезінфекції, дезінсекції та дератизації об'єктів птахівництва (далі – Інструкція).

17. Послід складують у бурти на ізолюваному майданчику для подальшого знезараження біотермічним методом. При активному біотермічному процесі бурт витримують не менше 45 діб. При температурі навколишнього повітря нижче 0⁰ С, коли біотермічні процеси сповільнюються термін, – знезараження збільшують до 90 діб.

18. Карантинні обмеження з господарства (відділення, ферми, пташника) знімають через три місяці після останнього випадку виявлення хворої або підозрілої у захворюванні птиці, проведенні заключних

ветеринарно-санітарних заходів (чищення, дезінфекції та проведення лабораторних досліджень на якість дезінфекції тощо).

V. Правила безпеки для обслуговувального персоналу в неблагополучних щодо аспергільозу птиці птахогосподарствах

1. Захворювання, які викликають гриби роду *Aspergillus*, відносяться до зооантропонозів і при певних умовах представляють загрозу здоров'ю людини.

Відомо, що аспергільоз людини є професійним захворюванням голуб'ятників, працівників птахогосподарств.

Крім пневмомікозів, аспергіли (*Aspergillus clavatus*, *Aspergillus fumigatus*) можуть викликати алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів, вражати шкіру і слизові оболонки ротової порожнини.

2. Працівники птахогосподарств повинні проходити попередній (до прийняття на роботу) і періодичні (один раз на рік) профілактичні медичні огляди відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559 “Про затвердження переліку професій виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок”, дотримуватися санітарно-гігієнічного режиму на підприємстві та правил особистої гігієни.

3. При проведенні заходів при виявленні захворювання птиці на аспергільоз та при його профілактиці необхідно звернути увагу на техніку безпеки обслуговуючого персоналу при забої, обципуванні, розробці тушок тощо.

4. Працівники птахозабійних підприємств забезпечуються засобами індивідуального захисту (масками, спецодягом, спецвзуттям, засобами особистої гігієни, дезінфікуючими засобами) відповідно до вимог встановленого законодавства.

5. При роботі з хворою птицею спеціалісти забезпечуються спецодягом (халатами/комбінезонами, рушниками, шапочками, змінним взуттям, бахілами, гумовими рукавичками, респіраторами тощо) та іншими засобами індивідуального захисту, а також необхідними інструментами, посудом, мийними та дезінфекційними засобами.

6. Після закінчення роботи спецодяг і спецвзуття знезаражуються або знищуються.

7. Після проведення клінічного огляду птиці чи відбору проб, патматеріалу від неї необхідно вимити руки з милом (з дотриманням техніки обробки рук) та вмити обличчя.

8. Для запобігання ризику перехресного інфікування під час обробки рук персоналу необхідно використовувати безконтактний умивальник, безконтактний дозатор для мила, безконтактний дозатор для антисептика, пристрої для сушіння рук або дозатор з одноразовими рушниками-серветками.

9. Особи, які працюють із деззасобами і хворою птицею, повинні чітко дотримуватися правил особистої гігієни.

10. Під час використання препаратів, що подразнюють слизову оболонку очей та органи дихання, працювати дозволяється тільки в протигазах або респіраторах та захисних окулярах, а при контакті з

концентрованими розчинами необхідно користуватися гумовими рукавичками.

11. В аптечках першої допомоги повинні бути засоби, що нейтралізують дезінфекційні речовини, які використовуються, і настанови щодо їх використання.

12. Палити та приймати їжу під час роботи з дезінфікуючими речовинами забороняється.

13. Після проведення дезінфекції обличчя та руки необхідно вимити теплою водою з милом.

14. До роботи з хворою птицею не допускаються особи з ознаками будь-яких захворювань або нездужання, а також особи старші 65 або молодші 18 років, вагітні жінки.

**Директор Департаменту аграрної
політики та сільського господарства**

Володимир ТОПЧІЙ

**Повідомлення про оприлюднення
проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України
“Про затвердження Інструкції з профілактики та ліквідації аспергільозу
птиці”**

Мета розробки зазначеної Інструкції полягає в забезпеченні епізоотичного благополуччя України щодо аспергільозу птиці, покращенні методів боротьби з цим небезпечним захворюванням, покращенні можливостей реагування на спалах та оздоровлення неблагополучних птахогосподарств, а також зменшення або усунення ризиків виникнення та поширення аспергільозної інфекції у птахівничих господарствах різних форм власності, шляхом визначення заходів безпеки у птахогосподарствах для забезпечення профілактики та ліквідації аспергільозу птиці.

Проект наказу оприлюднений шляхом його розміщення в мережі Інтернет на офіційних веб-сайтах Мінагрополітики (www.minagro.gov.ua, розділ «Регуляторна політика») та Держпродспоживслужби (www.consumer.gov.ua, розділ – Діяльність, підрозділ – Обговорення проектів документів).

Зауваження та пропозиції стосовно проекту у письмовій та електронній формі просимо надавати протягом місяця з дня оприлюднення проекту наказу та аналізу регуляторного впливу в мережі Internet за адресами:

01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 24, Міністерство аграрної політики та продовольства України, e-mail: info@minark.gov.ua.

01001, м. Київ, вул. Б. Грінченка, 1, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, e-mail: info@consumer.gov.ua.

03151, м. Київ, вул. Донецька, 30, телефон/факс: (044)242-30-35, 242-30-33, e-mail: dpc10@meta.ua, Державний центр ветеринарної медицини птахівництва.

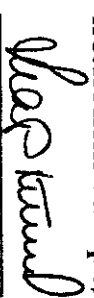
01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11, Державна регуляторна служба України, e-mail: inform@dkrp.gov.ua.

**Перший заступник Міністра
аграрної політики та
продовольства України**

Максим МАРТИНЮК

Перший заступник Міністра аграрної політики та продовольства України

Максим МАРТИНЮК

« _____ » _____ 2018 року

Зміна

до Плану діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України з підготовки проектів регуляторних актів на 2018 рік

№ з/п	Назва проекту регуляторного акта	Обґрунтування необхідності прийняття проекту регуляторного акта	Структурні підрозділи Міністерства та центральні органи виконавчої влади, що відповідають за розробку проекту регуляторного акта	Строк подання проекту регуляторного акта до Міністерства юстиції України
Проекти наказів Мінагрополітики				
1	“Про затвердження Інструкції з профілактики та ліквідації аспергільозу птахів”	Мета розробки зазначеної Інструкції полягає в забезпеченні епізоотичного благополуччя в птахівничих господарствах України щодо аспергільозу, чіткому врегулюванню відносин між службою ветеринарної медицини та суб'єктами господарювання незалежно від форм власності, виробництва продукції птахівництва гарантованої якості і безпеки та недопущенні захворювання людей на аспергільоз, при обслуговуванні птахів або при вживанні продукції птахівництва з неблагополучних птахогосподарств (пташників, ферм тощо).	Мінагрополітики, Держпродспоживслужба	II квартал